

הרצל בתקשורת

דוח תקופתי (ספטמבר 2019)

מאת ד"ר אנטון ברקובסקי

בעיתונות

לקראת הבחירות פורסם ב"מעריב" ראיון עם אביגדור ליברמן, בו פרס את משנתו ואת ראייתו על המערכת הפוליטית בישראל (בדגש על התנגדותו ל"טירוף של מדינת הלכה"). בתחילת הראיון הדגיש ליברמן כי "...מייסדי התנועה הציונית היו אנשים חילוניים. הרצל, נורדאו, פינסקר"..." אפילו הסמלים של התנועה הרוויזיוניסטית, ז'בוטינסקי וטרומפלדור, נסעו בשבת ומדי פעם אכלו גם כשר...".¹

שאל אריאלי העביר ביקורת רעיונית על מפלגת הליכוד. את הביקורת ביסס על ההבחנות שבין "הציונות הקנונית החילונית" (של הרצל, ז'בוטינסקי ושאר אבות המייסדים החילוניים) לבין זו "המשיחית-לאומית" (שאת האידיאולוגיה שלה אימצה לאחרונה הליכוד).²

ב"ידיעות אחרונות" הקדישו כתבה לבית הספר על שם הרצל בשיקגו. הוא הוקם עוד ב-1915, כאשר אוכלוסיית האזור הייתה ברובה יהודית. מאז הדמוגרפיה השתנתה ואין כיום תלמידים ומורים יהודים בבית הספר ובאזור. עם זאת דמותו של הרצל משמשת להעברת מסרים חינוכיים. רואים בו "השראה לכך שחלומות מתגשמים". כמו גם הקהילה היהודית של העיר וגופים ציוניים מסייעים לבית הספר בדרכים מגוונות.³

דויד מטלוב (David Matlow), בעל אוסף הפריטים הרב ביותר של הרצל הודה במכתבו לג'רוזלם פוסט על הכתבה שפורסמה בעיתון. כמו כן, ניסה מטלוב לעניין את הכותבים בנושא של "תיכון הרצל" בשיקגו.⁴

במוסף של "המודיע" הופיעה ביקורת על המערכת הפוליטית בישראל, על המפלגות ועל נבחרי ציבור שונים, כגון ראש העיר תל-אביב-חולדאי וח"כ אביגדור ליברמן, שזוכים לכאורה בהון פוליטי תוך שימוש בנושאים החושפים את המאבקים בין הדת למדינה ובעצם פוגעים ב"סטטוס קוו", בציבור הדתי, בחינוך הדתי ובהות היהודית. הכותב מצא את המקורות ההיסטוריים לכך בהלך רוח שנפוץ לכאורה מאז הקונגרס הראשון בבאזל, כאשר הופיעה השמועה כי "לציונות דבר אין לה עם הדת". השמועה שמצאה חן בעיני מנהיגי התנועה הציונית והרצל. "...תפיסתם – להגביל את הדת ל"מקדשי הדת" ואת העולם הפוליטי, החברתי והציבורי להשאיר בידי החילוניות".⁵

¹ לוי, אייל. הקשר בין נתניהו לימיו מוטל בספק. מעריב - המוסף (6.9.2019), עמ' 9-1.

² אריאלי, שאול. האם הציוניים החילוניים יאלצו לוותר על חלומם? הארץ (6.9.2019), עמ' 31.

³ אייכנר, איתמר. אם תרצו הרצל ילמד את שיקגו. ידיעות אחרונות (8.9.2019), עמ' 24.

⁴ Matlow, David. Letters. Theodor comes alive. *The Jerusalem Post* (27.9.2019), p. 4.

⁵ רוזן, צבי. עבר והווה. המודיע - מוסף 2 (13.9.2019), עמ' 30-31.

תוך הסתמכות על ספרו החדש של פרופ' עמנואל אטקס "המצאתה של מסורת", פורסמה ביקורת המופנית נגד מקדמי המיתוס הנפוץ בציונות הדתית ולא רק בה, שלפיו הציונות לא החלה עם הרצל, אלא עוד עם הגאון מוילנא ותלמידיו.⁶

ב"ג'רוזלם פוסט" פורסמה כתבה על הרב קוק. בכתבה צוינה חיבתו לציונות והעובדה שהרב קוק כתב את נאום הספד להרצל שבו הדגיש את תרומתו של חוזה המדינה לקידום הרעיון הציוני.⁷

דויד פיימן שילב סיפור משפחתי בהיסטוריה הציונית תוך הבעת סיפור על סביו (רב יעקב קופל גולדבלום) – פעיל ציוני בריטי שכיום נשכח, אך היה מקורב להרצל והעריך רבות את אישיותו ופועלו.⁸

לקראת יום הולדתו ה-80 סיפר יהושע סובול על חייו, עמדותיו ועל משנתו הפוליטית (ציונית סוציאליסטית). בין היתר בתור "היסטוריון חובב" סיפר במה לדעתו הציונות של הרצל הצליחה (הקמת המדינה) ובמה נכשלה (האנטישמיות לא חדלה מלהתקיים והחברה הישראלית שופעת בבעיות).⁹

ב"מעריב" הופיעה כתבה המוקדשת לנפתלי הרץ אימבר, חייו הפרטים והציוניים. בין היתר צוינה התנגדותו של אימבר להרצל בעקבות "תוכנית אוגנדה" וקבורתו בהר הרצל ב-1953.¹⁰

לרגל ציון עשור לפעילות בנות השירות הלאומי במרכז ומוזיאון הרצל הודתה יו"ר מרכז הרצל בהסתדרות הציונית ד"ר עליזה לביא לבנות ובני השירות הלאומי. מנכ"ל השירות הלאומי ראובן פינסקי ציין כי "הנחלת מורשתו של הרצל בימים אלו חשובה מתמיד לביסוס חוסנו הלאומי ובאמונה בצדקת הדרך".¹¹

ב"הארץ" הופיעה הזמנה ל"כנס הרצל ה-1 לציונות עכשווית". הכנס אורגן ע"י ההסתדרות הציונות העולמית ומרכז הרצל. הוא נושא את הכותרת "מחזון למציאות" ומתמקד בין היתר בחזון, במקורות והאסטרטגיה של הציונות ההרצליינית.¹²

---

⁶ הורן, רועי. ספרים: אביה המדומיין של הציונות. *מקור ראשון* – שבת (20.9.2019), 18-19.

⁷ Lau, Benny. Statehood and Spirit. *The Jerusalem Post* (20.9.2019), p. 16.

⁸ Fainman, David. A forgotten Zionist activist. *The Jerusalem Post* (20.9.2019), p. 17.

⁹ הון, עודד. יהושע סובול מסכם 80 שנה. *הזמן הירוק* (26.9.2019), עמ' 10.

¹⁰ ספיר ויץ, כרמית. בלבב פנימה. *מעריב המוסף* (27.9.2019), עמ' 42-46.

¹¹ סירת בנות השירות הלאומי במרכז הרצל. *מצב הרוח* (27.9.2019), עמ' 76.

¹² מחזון למציאות. *הארץ* (29.9.2019), עמ' 1.